

Damunt la neu

Tessa Julià Dinarès

Il·lustracions de Kim Amate

La gran baixada

És una nit sense lluna, il·luminada pels milions d'estels que, com si fossin minillanternes, omplen d'espurnes el cel del Pla de Beret. El Pere, un nen d'onze anys que té asma, que amb prou feines entreveu un cel embrutit a la seva Barcelona natal, es meravella amb un cel tan brillant. Es queda bocabadat quan veu el trineu, no n'havia vist mai cap de debò, tant, que d'esma s'endú la mà a la butxaca i agafa l'inhalador i el prem a frec de boca un parell de vegades per poder respirar a fons. Salta del cotxe.

Sense esperar la mare, corre cap a l'artefacte de fusta en forma de piragua on hi ha lligats dotze gossos, sis a una banda, i sis a l'altra; com els petits de l'escola bressol que passen pel barri, se li acut pensar, i no paren de bordar, potser estan contents, dedueix.

La mare va rere seu, amb les bufandes, les gorres i els guants, mentre un xicot amb un frontal al cap s'hi apropa i es presenta:

—Soc l'Enric, el vostre múixer. Endreço els gossos i marxem cap a Montgarri. Com us dieu?

El nen s'avança:

—Jo, Pere, i la mare, Carme.

—Havíeu fet mai una travessa per la neu, de nit?

El Pere té el somriure permanent a la cara:

—No! Me'n moro de ganes!

L'Enric somriu:

—Doncs ara abriga't bé i seu dalt del trineu. Anireu en filera, com al joc d'arrencar cebes. Tu, Carme, al darrere, i tu, Pere, entre les seves cames. Us taparé amb la manta.

—No tinc fred! —crida el Pere, que li bull la cara d'impaciència.

L'Enric fa més ample el somriure:

—Cada hora que passa, el fred a la muntanya és més fort i, com que anirem de pressa, el vent pica a la cara i se't gelen les pestanyes, les celles i els llavis.

—Ja ho deia jo —respon la mare enfilant-se al trineu—. Vols dir que fem bé? I si tens una crisi asmàtica?

El Pere fa veure que no la sent i, d'un bot, ja és arraulit entre les seves cames i cobert per la gruixuda manta que el múixer els posa al damunt. El sent cridar:

—A punt?

Tots dos li responen que sí amb el cap. Amb els gossos ben arrencats, l'Enric va al final del trineu, s'aferma bé damunt dels extrems dels patins i crida:

—*Let's go!* Endavant!

Els gossos a tocar del trineu arrenquen a córrer i al Pere li sembla que és en un videojoc comandant una nau que llisca damunt la neu blanca entre els arbres del camí.

—Més de pressa, més de pressa! —xiscla el Pere balancejant-se d'una banda a l'altra.

De sobte, fa un senyor esternut. Es tapa el nas amb la bufanda i es cala la gorra fins ben avall. La mare l'abraça per darrere, inquieta; l'aire pur i net de la muntanya serà bo pel Pere o potser fa massa fred?

—T'ofegues? —li pregunta a cau d'orella—. Tens l'inhalador a mà?

—Estic fantàstic, mare, no et preocupis!

L'Enric està atent a les picabaralles dels gossos:

—René, deixa tranquil el Jean-François! Pebre, Canyella, au! A córrer!

La mare alça el cap i veu el cel farcit d'estrelles, reconeix alguna constel·lació i no sap si s'ho imagina, però albira la volta celeste; mai no havia vist un cel tan bonic. Li cauen quatre llàgrimes mentre el Pere té un ensurt quan entreveu dos gossos del mig del tir barallant-se i a punt de sortir del camí. L'Enric, ràpid, els redreça:

—Apa! Ziga! Zaga! Compte!

Els gossos tornen a lloc i el Pere, tranquil,riu; quins noms tan originals!

I el trineu segueix a gran velocitat. Arriba un revolt a la dreta i els gossos giren, però el trineu va recte. S'estavellaran? Gira el cap. Veu que l'Enric penja el pes del cos cap a una banda i posa el peu a terra i, en un moment, el trineu segueix el rastre dels animals.

—Bravo! —Que divertit això de ser múixer!

No han fet ni quatre lliscades a la neu que l'Enric mana:

—*Whoa!* —I alhora estira fort per frenar.— Els gossos s'aturen.

El Pere va de sorpresa en sorpresa. Per què es para al mig del camí on només hi ha arbres nevats a banda i banda? On és el refugi? No té temps de preguntar, que l'Enric els avisa:

—Ara vindrà un trencall amb una gran baixada amb dos revolts importants. Serà divertit i perillós alhora. No tragueu cap braç ni cama del trineu i, si es tomba, no us moveu, espereu-me. Jo us vindré a rescatar.

—Carai!, això sí que és aventura! —exclama el Pere, radiant.

L'Enric els pica l'ullet:

—A punt?

—I tant! —responen tots dos expectants.

L'Enric exclama:

—*Let's go!* Endavant!

I els gossos de darrere arrenquen a córrer amb força fins que tots agafen el ritme. L'Enric crida de seguida:

—*Haw!*

Què deu voler dir? Quines paraules tan rares... No té temps de pensar, el Pere, ja que de cop i volta els gossos abandonen el camí, i giren a l'esquerra cap un precipici. On és el cel, on és la terra? La mare s'es-panta:

—Para! —I aferra fort el Pere.

El Pere endevina el pendent que els gossos segueixen.

—Mama, mama, hi ha un caminet!

Els animals, contents amb la baixada, corren veloços damunt la neu.

—Que no s'acabi mai! —El Pere al·lucina, és com si volés damunt la neu a tota bufa.

De lluny, albira una plana coberta de neu on veu una església, dues o tres cases i una té una llum. Deu ser el refugi? En un tres i no res, ja hi són.

L'Enric mana:

—*Whoa!*

Els gossos s'aturen i ell frena amb el peu. Amb el trineu parat, clava una àncora ben fort a la neu.

—Que divertit! —El Pere gaudeix de valent.— Una àncora de vaixell!

L'Enric li somriu:

—És de trineu i serveix perquè els gossos no se'n vagin. —Li pica l'ullet.— Hauríem de tornar caminant o amb raquetes de neu i fa força fred, oi?

El Pere fa un altre gran esternut i l'Enric els suggereix:

—Aneu al refugi mentre jo ho arreglo tot.

—Et puc ajudar? —Al Pere li encanten els gossos i es deleix per tenir-ne, però la mare insisteix que el pis on viuen és petit i que els animals necessiten espai.

—No! —respon l'Enric amb fermesa.

—Òndia! —El Pere es queda de pasta de moniato.

—Aquests gossos no són com els de ciutat, no els agraden els desconeguts i, si els toques, segons quin, si és malcarat, et mossegaria.

El Pere s'empassa la saliva i, fent-se el valent, li respon:

—Em quedo, sense acostar-m'hi.

La mare s'encamina cap al refugi tot demanant-los que no tardin.

L'Enric va traient els arnesos als gossos asseguts damunt la neu. El Pere, encuriolit li pregunta:

—Com es diuen?

—Els que estan més a prop del trineu són els més corpulents i forts —Els assenyala.— A l'esquerra, el René, el Jean-François, el Cau i el Net. Davant, a l'esquerra, hi ha la Borratxa, el Bakar, el Pebre, la Canyella. I a la dreta, i el Ziga i la Zaga. A davant de tot, el Togo, el guia, i l'Arca, que n'està aprenent.

—No sé si els recordaré! —El Pere al·lucina amb aquests noms.

—Mentre me'n recordi jo, tu tranquil. —L'Enric va feinejant fins que arriba al davant, deslliga del tot el Togo que, d'un bot, salta damunt del trineu i s'arrauleix a les mantes.

El Pere, tafaner:

—Per què l'has deixat anar?

—Sé que a ell li agrada, i és una manera d'agrair-li la cursa que ha fet avui. El Togo em fa cas a mi, hi ha una entesa i una confiança mútua. —I es rasca la panxa—. Anem a sopar, que em moro de gana!

Radiant per l'aventura i sabent que demà es repetirà, el Pere entra a la casa que té la llum al portal. Una dona baixa amb nas prominent els rep acompanyada d'un home prim com un secall i barba llarga i es presenta:

—Soc la guarda del refugi i ell és el cuiner. Benvinguts a Montgarri. Un poble que tenia la mala fama

de ser un lloc salvatge, desabrigat i carregat d'allaus. —Els pica l'ullet.

—Carai! —El Pere va de sorpresa en sorpresa.— I tindrem allau, avui?

—No, normalment són a la primavera —va dir la guarda, amb veu de misteri—, però de vegades la neu fa turbulències i trenca els vidres de les finestres.

«Sort que no neva!», mastega entre dents el nen, i ulla l'entorn. La mare asseguda al davant de la llar de foc s'escalfa les mans. La taula parada per a tres amb una olla de sopa. Sopa? Ell vol un tall de carn amb patates fregides o unes croquetes o una pizza... Envermelleix de calor. Es treu la roba d'abrigar i pregunta fluixet al cuiner:

—Només hi ha sopa?

—És una olla aranesa, molt bona, tu tasta-la i després et porto un ou ferrat amb *pommes de terre frites*, vull dir, patates fregides.

Al Pere li estranya com pronuncia la «r», com si no fos d'aquí i hagués après el català de gran, però la mare li explica que segurament és francès.

Amb la promesa de l'ou ferrat, s'asseu a taula i tasta la sopa que té gust de caldo de Nadal i se la menja de pressa, amb ganes que arribi el segon plat alhora que cova un dubte. I pregunta a l'Enric, que té al costat:

—El guia és el més fort o el més intel·ligent?

L'Enric, alegre per l'interès, li assenyala:

—El més intel·ligent. Saps que els gossos no volen tenir gossos al darrere per por que els ataquin?

—Sí, l'oncle sempre m'avisa que no has de tocar mai la cua a un gos, perquè es podria girar i atacar-te.

—Té tota la raó. En canvi, un bon gos guia no es preocupa pels gossos que té al darrere, ell compleix les meves ordres. Pocs ho aconsegueixen!

A l'altra banda de la finestra veu baixar flocs de neu gruixuts com pilotes de tenis; que curiós, amb la nit tan clara que feia. Mentre espera l'ou ferrat, es posa l'anorac amb la caputxa i acompanya l'Enric a fora. El trineu està mig colgat de neu i els gossos no hi són. Es deuen haver escapat? L'Enric xiula i de sota la neu sorgeixen tots. Màgia! Un a un els deslliga i els fa entrar en una mena de gàbies al darrere del refugi; l'Enric en diu *boxs*. El Pere s'intriga: on és el Togo? En preguntar-ho, l'Enric respon:

—El Togo s'ha escapolit, ves a saber on.

—I no tens por que s'escapi?

—No. Entrem abans no ens colgui la neu.

A dins s'espolsen la roba i seuen. El cuiner porta els ous ferrats, que

el nen menja amb gana; tan a correuita que li cauen tres patates a terra que desapareixen en un instant. Mira a sota la taula. El Togo se les cruspeix dissimuladament, assegut amb les potes del davant estirades i les del darrere amagades sota seu, amb el cap alt i observant de reüll la flama. No gosa tocar-lo, però li assenyala a l'Enric, que mana:

—Mira que és trapella! Au, Togo, fora!

—Avui només us quedeu a dormir vosaltres —Avisa la guarda del refugi—. Per mi, cap problema.

—D'acord. —L'Enric li fa una moixaina.— Ets un malcriat.

El Pere el desconcerta:

—Tu el pots tocar?

—Jo sí. Li tinc confiança, i ell a mi. Som amics.

El Pere, fent un badall, l'enveja, ell vol un gos amic. La mare suggereix:

—Descansem, que avui ja hem fet prou aventura.

Però a ell encara li queden al pap un fotimer de dubtes.

—Togo és un nom estrany...

L'Enric assenteix amb el cap abans de respondre:

—Es diu així en homenatge a un gos guia, pel seu gran valor i intel·ligència.

—I què va fer? —va dir el Pere, encuriolit.

El cuiner ho rebla:

—I tant! Fou un gran gos guia! Valent i audaç. Tinc un llibre sobre la història d'aquell Togo amb

fotografies ben *jolies*, vull dir, boniques. Una ruta que van córrer cent gossos i vint múixers l'any 1925, per portar medecines contra la diftèria per curar els infants de Nome, un poble a la punta nord-oest d'Alaska. Pensa que llavors, a Alaska, els equips de gossos eren tan comuns com ho són avui els cotxes.

Una sorpresa més al cabàs del Pere:

—Apa! No hi havia avions o vaixells? I van arribar a temps? Es van curar els nens? Què és la diftèria?

El cuiner somriu:

—Ara és massa tard, però, si t'interessa, demà al matí, mentre esmorzem, el fullegem... Hi havia bastants infants infectats.

La mare li aclareix:

—La diftèria és una malaltia que ara quasi no existeix gràcies a les vacunes, però, en aquell temps, era bastant mortal.

El Pere rumia. Ell té asma, i per a això no hi ha vacuna... I sort de l'inhalador que si no... N'està una mica fart, de l'ofec que de tant en tant li agafa i d'ha-ver d'anar al metge tantes vegades.

Quan ja s'ha posat el seu pijama preferit, es fica al llit, ben tapat per la manta. No para de donar voltes a la història de la carrera.

—Què et passa? —li pregunta la mare.

—Pensava en aquells nens i també en mi. No

m'agrada gens tenir asma, no poder jugar a futbol com els meus companys, ni fer curses al pati de l'escola...

—Tens raó, potser quan et facis més gran et passarà...

—I si l'aire de la muntanya m'anés bé? De gran hi vull viure i ser múixer com l'Enric.

La mare li respon per tenir-lo més a la vora:

—No ho sé... Ara fica't al meu llit i admirem com neva a través de la claraboia del sostre.

—No soc massa gran per dormir amb la mama?

—Mai s'és prou gran per a res.

El Pere s'aixeca i s'arrauleix dins del llit de la mare per escampar la boira de la seva asma. Tampoc es pot treure del cap els infants de Nome. Es curaran? Arribaran a temps els remeis?